

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

VAETHANAN • אַתְחַן

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

"Neden" in Gücü

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbiacks.org/covenant-conversation/vaethanan/power-of-why/>

Bu hafta Moşe, Yahudi mevcudiyetinin *nedeni* hakkında ezelden beri telaffuz edilmiş en ilham verici sözlerden bazılarını söylemektedir. Moşe, sarsılmaz bir katıyetle, Bene Yisrael'in yaşadıkları şeylerin zaman içinde dünyayı değiştireceğini ve dünyaya ilham vereceğini bildirmektedir. Onu, büyük bir dönüşümcü lider haline getiren de budur ve bunun, burada ve şimdi, bizim için de gerektirmeleri vardır.

Öncelikle Moşe, Yahudi tarihinin benzersiz olduğundan ve öyle kalacağından emindi. Bir kudretli imparatorluklar çağında, küçük, savunmasız bir grup, tüm imparatorlukların en büyük ve en güçlüsünün içinden, kendilerine ait olmayan bir güç tarafından – Bizzat Tanrı tarafından – özgürlüğe kavuşturulmuştu. Moşe'nin işaret ettiği ilk nokta buydu: bir kurtuluş anlatımı olarak Yahudi tarihinin eşsizliği.

İkinci olarak, Moşe bize benzersiz bir armağan olan, Tanrı'nın yakınlığını vermişti. Diğer ulusların, dua ettikleri ve kurbanlar sundukları tanrıları vardı. Onlar da askeri başarılarını ilahlarına atfederlerdi. Ama başka hiçbir ulus, Tanrı'yı, kendi hükümdarı, yasamacısı ve kanun vericisi olarak görmüyordu. Başka yerlerde kanun, kralın hükmünü veya daha yakın asırlarda, halkın iradesini temsil ediyordu. Yisrael'de ise, benzersiz bir şekilde, bir kral olduğu zaman bile bu kralın asla bir yasama gücü yoktu. **Yalnızca Yisrael'de, Tanrı sadece bir üstün güç olarak değil, aynı zamanda toplumun mimarı, adalet ve merhamet, özgürlük ve saygınlık senfonisinin orkestrasyoncusu olarak da görülüyordu.**

Soru şudur: Neden? "Gör! Tanrı'm A-Şem'in bana emrettiği üzere, size... hükümler ve kanunlar öğrettim. [Onları] Gözetin ve uygulayın, çünkü [diğer] halkların gözündeki bilgeliğiniz ve anlayışınız odur. [Dünya ulusları] tüm bu hükümleri duyup 'Bu büyük ulus, şüphesiz bilge ve anlayış sahibi bir halktır' diyecekler." (Devarim 4:5-6)

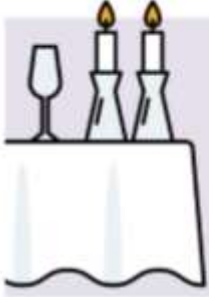
Acaba Moşe – veya Tanrı – diğer ulusların Yisrael'in kanunlarını bilgelik ve anlayış olarak görüp görmemelerini neden umursuyordu? Yahudilik, Tanrı ile belirli bir halk

arasında, birçok kez fırtınalı, bazen dingin, sıklıkla neşeli, ama yakın, mahrem, hatta içe dönük bir aşk hikâyesiydi ve hâlâ da öyledir. Dünyanın geri kalanının bununla ne ilgisi vardır?

Fakat dünyanın geri kalanının bununla gayet ilgisi vardır. **Yahudilik hiçbir zaman sadece Yahudiler için olmamıştır. Tanrı tüm insanlığın Tanrı'sıdır.** Bu nedenle, Yahudiler olarak bizim yaptıklarımız, insanlık için bir fark yaratır – sadece mistik bir anlamda değil, Tanrı'yı sevmenin ve O'nun tarafından sevilmenin ne demek olduğunun rol modelleri olarak da. Diğer uluslar Yahudilere bakacak ve onların tarihinde daha büyük bir gücün iş başında olduğunu hissedeceklerdi.

Bize dünyayı dinimize geçirmemiz çağrısında bulunulmamıştır. Ama dünyaya ilham vermemiz istenmiştir. Bizim memuriyetimiz, Tanrı'nın dünyadaki elçileri olmak ve küçük bir halkın en ters ve zorlu koşullarda bile devamlı ve başarılı olmasının, hakkında hepimizin kolektif sorumluluk taşıdığı kanuna dayalı bir özgürlük toplumu inşa etmesinin ve "Adaleti yerine getirip, iyiliği severek Tanrı'sıyla tevazu içinde yürümesinin" (bkz. Miha 6:8) mümkün olduğunu, yaşayış şeklimiz yoluyla ortaya koymaktır. Ve bu haftaki *peraşa* – *Vaethanan* – Yahudi halkının görev bildirimidir.

Biz herhangi bir etnik azınlık olmaktan ibaret değiliz. Biz, özgürlük fikrini, çocuklarımıza nefreti değil, sevgiyi öğretmek üzerine kurmuş olan halkız. Bizimkisi, evlilik ve aileyi mukaddes kılmış ve haklardan bahsetmeden çok önce sorumluluklardan bahsetmiş bir inançtır. Bizimkisi, fakirlik dünyasına çözüm getirmeyi dini bir görev olarak gören bir vizyondur. **Bu günlerde Yahudiliğin nesi ve nasıl hakkında çok şey yazılmaktadır, ama aynıısını neden için söylemek pek mümkün değildir. Moşe, hayatının son ayı içerisinde, nedeni öğretmiştir. Onun zamanından bizimkine kadar en büyük liderler eylem ilhamını işte bu şekilde vermişlerdir.**

Şabat Sofrasında

1. Acaba Moşe, Yahudiliğın *nedenini* neden burada, Tora'nın bu noktasında açıklamaı tercih etmiştir?
 2. Yahudiliğın bütününi kısa bir misyon bildirisi şeklinde özetlemek isteseydiniz ne derdiniz?
 3. Sizce Yahudilik ve Yahudi halkı günümüzde dünya üzerinde bir etki yaratıyor mu? Nasıl?
-

NeYapıyorsun?

Rabi Doron Perez

Birazdan anlatacağım ve bir keresinde Rabi Sacks'ın bir *şuru* sırasında duyduğum kişisel hikâye hayatımı derinden etkilemişti. Bu, liderlik konusunda son derece güçlü bir ders olmanın yanında, Rabi Sacks'ın bu haftaki *perasha*da bahsettiği kritik öneme sahip 'neden' sorusunu da öne çıkarmaktadır.

Rabi Sacks, Cambridge Üniversitesi'nde genç bir felsefe öğrencisiyken bir yaz mevsimini ABD'de geçirmeye karar verdiğini anlatmıştı. Kendisini özellikle iki kişinin çok etkilediğinden bahsetti: Yeshiva University'den Rabi Joseph Soloveitchik ve Lubaviçer Rebbe. Bir sohbet sırasında Rebbe ona neler yaptığımı sormuştu. Rabi Sacks, Cambridge'de felsefe öğrenimi gördüğünü söyledi. Rebbe ona bir kez daha orada ne yaptığımı sordu ve Rabi Sacks tekrar Cambridge'de felsefe okumakta olduğunu söyledi. Rebbe bunun üzerine şaşkın bir ifadeyle "Jonathan" dedi. "Sana Cambridge'de ne öğrendiğini sormadım, Cambridge'de ne *yaptığımı* sordum." *A-Şem* seni neden Cambridge Üniversitesi'ne koydu? Cambridge'de Yahudi halkı adına yaptığın görev ne? Kimlerin hayatı, Jonathan Sacks Cambridge Üniversitesi'nde olduğu için iyi yönde değişime uğradı?!

Bu etkileşim Rabi Sacks'ın yaşamı üzerinde ve daha sonraları benim yaşamım üzerinde de derin bir etki bırakmıştı, çünkü hayattaki 'neden' sorusuna ışık tutmaktaydı. Sadece işleri *nasıl* yapacağımızı ve *ne* yaptığımızı değil, aynı zamanda onları *neden* yaptığımızı sormak da mutlak surette önemlidir. *Neden* sorusu, çok daha köklü, varoluşsal bir sorudur. Kim olduğumuzun ve en derin güdü ve niyetlerimizin ta merkezine erişir. Yapabileceğimiz en büyük etkiyi yapmayı hedeflememiz, Tanrı vergisi yetenek ve becerilerimizin hepsini, çevremizdeki herkes için pozitif bir fark yaratmak amacıyla kullanmamız gerekir. Rabi Sacks bunun yaşayan bir örneğiydi. Biz de hayatımızı bu şekilde yaşamaya gayret etmeliyiz.

- Rabi Doron Perez, şu sıralarda 32 ülkede faaliyet gösteren küresel Dindar Siyonist hareket World Mizrahi'nin icra başkanıdır.

A CLOSER LOOK

- **Rabi Perez** şimdi Rabi Sacks'tan öğrenmiş olduğu daha derin derslerden bazıları hakkındaki görüşlerini paylaşıyor.

Bu haftaki perasha'da ifade edilen hangi fikir, gelecek nesil için en önemli mesajı taşıyor?

Bu hafta Rabi Sacks "Halk içinde geçirilmiş bir ömürden çıkardığım sonuç şudur: *Yahudi olmayanlar, Yahudiliğe saygı gösteren Yahudilere saygı gösterirler*" diye yazmaktadır.

Bu alıntı son derece güçlü bir mesaj içeriyor, çünkü bize, en çok, Yahudiler olarak gerçek benliğimize sadık ve kimliğimize bağlı kaldığımız zaman saygı gördüğümüz gerçeğini hatırlatıyor. Bu bir yaşam dersidir.

Rabi Sacks'ın sizin şahsi yaşamınızda ve Yahudiliğiniz üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

Rabi Sacks, entegre Yahudiliğin önemi konusunda güçlü bir örnekti. Onun gözünde, Tora Yahudiliği ile modernite arasında, seküler öğrenim ile manevi yaşam arasında, hümanizm ile Yahudi milliyetçiliği-Siyonizm arasında hiçbir çelişki yoktu. Onun öğretileri, bir yandan tüm benliğiyle adanmış bir Yahudi olmak, ama aynı zamanda tüm insanlık için olumlu bir küresel etki yaratmayı da hedeflemek konusunda bana ilham vermiştir.

Rabi Sacks'ın şahsından öğrenmiş olduğunuz bir şeyi paylaşır mısınız?

Yukarıda paylaştığım, Rabi Sacks'ın Lubaviçer Rebbe ile olan görüşmesine dair kişisel hikâye. Rabi Sacks sık sık "İyi liderler, takipçiler yaratır. Büyük liderlerse, liderler yaratır" derdi.

TORAH TRIVIA

Soru: *Vaethanan perasha*sı Moşe'nin duasıyla başlamaktadır. Yidiş'te dua etmek anlamına gelen sözcük *daven* olarak telaffuz edilir. *Daven* sözcüğünün kökeni nedir?

Cevap: *Taame Aminagim* (161) [=Geleneklerin Sebepleri] kitabı bunu şöyle açıklar: Günlük duaları ilk tesis edenler Avraam (sabah duası – *Şahrit*), Yitshak (akşam duası – *Minha*) ve Yaakov'du (gece duası – *Arvit*). Bu nedenle dualar Aramca, "*de-avvon*" – "babalarımızdan" olarak kabul edilir ve *daven* terimi de bu sözcükten gelmiştir.

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.